

Kongsvinger, 31.5.2017
Saksbehandler: Asbjørn Willy Wethal
Seksjon for transport-, reiselivs- og IKT-statistikk

Referat fra møte i arbeidsgruppa for KOSTRA-Samferdsel mandag 29. mai 2017 kl. 0900 – 1200

Til stede fra:

Statistisk sentralbyrå (SSB):	Asbjørn Wethal (leder), Anni Fretheim, Anders Sønstebo (sak 1 og 2), Kristian Grimstad (sak 1 og 2)
Statens vegvesen Vegdirektoratet (SVV):	Inger Andrea Thrane
Samferdselsdepartementet (SD):	Dag Namtvedt, Arnold Langaas
Kommunal- og moderniseringsdep. (KMD):	Charlotte Herje
Akershus fylkeskommune:	Grethe Hjelle
Kommunesektorens organisasjon (KS):	Anne Johanne Enger

Forfall:

Vegforum for byer og tettsteder (VBT):	Turid Åsen
Statistisk sentralbyrå (SSB):	Jørn Undelstvedt
Kommunesektorens organisasjon (KS):	Ingunn Monsen

Annet:

Inger Andrea Thrane er SVVs representant, Bendix Gunvaldsen deltar ved behov.

1. Godkjenning av dagsorden og forrige referat

Det var ingen merknader til dagsorden. Referatet ble gjennomgått. Det var enighet om å endre indikatoren Netto driftsutgifter til fylkesveier i kr per innbygger til Netto driftsutgifter til fylkesveier i kr per km. Denne vil inngå blant de 10 indikatorene som skal inn i fylkesfakta.

Ref. merknad: Indikatoren Andel brutto driftsutgifter til samferdsel i prosent av samlede brutto driftsutgifter ble i etterkant av møtet foreslått erstattet med en ny indikator for vedlikehold: Andel netto driftsutgifter til vedlikehold av fylkesveier i prosent av samlede netto driftsutgifter til fylkesveier

Det var videre enighet om å gjøre disse indikatorene om til grunnlagsdata:

- Andel netto driftsutgifter til buss i prosent av samlede netto driftsutgifter til samferdsel
- Andel netto driftsutgifter til fylkesveiferger i prosent av samlede netto driftsutgifter til samferdsel
- Andel netto driftsutgifter til båtruter i prosent av samlede netto driftsutgifter til samferdsel
- Andel netto driftsutgifter for transport av funksjonshemmede i prosent av samlede netto driftsutgifter til samferdsel
- Andel netto driftsutgifter til t-bane og trikk/bybane i prosent av samlede netto driftsutgifter til samferdsel

Gruppa har tidligere gått inn for at vi skal ha en indikator for netto driftsutgifter til gatebelysning langs kommunale veier og gater i kr per km. Driftsutgifter til gatebelysning hentes via skjema og det er brutto driftsutgifter som hentes inn. Netto må følgelig erstattes med brutto her.

Det ble påpekt at det heter transport for funksjonshemmede, ikke av funksjonshemmede.

2. KOSTRA og SSBs kollektivstatistikk. En første sammenlikning

Arbeidsgruppa har tidligere ytret ønske om å få en orientering om SSBs kollektivstatistikk, blant annet for å vurdere om det foregår en uheldig dobbeltrapportering. Mange brukere er også usikre på om de skal bruke KOSTRA-tall når de skal beskrive kollektivtransporten eller bruke tall fra SSBs kollektivstatistikk.

Asbjørn og Anders gjennomgikk forskjeller i omfang og definisjoner mellom de to undersøkelsene. En viktig forskjell er at KOSTRA publiserer foreløpige tall allerede 15.3. Slik rutinen er i dag for kollektivstatistikken, kan den publiseres tidligst i slutten av mai.

KOSTRA omfatter bare den transporten som har rett til tilskudd, mens kollektivstatistikken omfatter all rutegående transport for de aktuelle transportformene, også åpne ruter uten tilskudd. Kollektivstatistikken omfatter også kommersielle ruter, men de kan skilles ut. I KOSTRA dekkes transport med buss, fylkesveiferge, båtruter, transport for funksjonshemmede samt t-bane, trikk og bybane. Av disse transportformene dekker ikke kollektivstatistikken fylkesveiferge, transport for funksjonshemmede og heller ikke lukket skoleskyss, f.eks. med drosje/minibuss.

KOSTRA henter inn 4 variable for transporttyper: Påstigninger (fordelt på elever i grunnskolen og videregående skole), rutekilometer/utseilt distanse, passasjerkilometer og setekilometer.

Kollektivstatistikken gir tall for de samme variablene men kan ikke skille påstigninger fordelt på elever i grunnskole og videregående, kun elever i alt. Videre publiseres tall for vognkilometer i kollektivstatistikken, men SSB har også tall for rutekilometer og vil publisere rutekilometer fra 2018. For bane (ekskl. jernbane) er det forskjeller i definisjonene av kjørte kilometer. Kollektivstatistikken henter inn togkilometer (dvs. for togsettet), mens vi i KOSTRA henter inn kjørte kilometer beregnet per vogn.

Kollektivstatistikken henter inn tall for bestillingstransport, et område som er i vekst og som foreløpig ikke har vært drøftet inkludert i KOSTRA.

KOSTRAS datafangst retter seg i sin helhet til fylkesleddet (men fylkene må som regel kontakte selskapene/administrasjonsselskapene). Kollektivstatistikken har delt datafangst mellom fylkesleddet og selskapene, avhengig av hvem som sitter på dataene (som igjen avhenger av kontraktstype).

SSB la også fram en tabell som viste forskjellene for 2015 og 2016. For 2016 er KOSTRA-tallene noe revidert og tabellen vil bli oppdatert senere med endelige tall. Det er en forskjell for utkjørt distanse for buss, men her kan nevnte definisjonsforskjell forklare noe. For båtruter er det en viss forskjell dels for utseilt distanse, dels for passasjerkilometer. Størst avvik er det for kjørte kilometer for bane, men dette kan forklares med forskjell i definisjoner. Ellers er mange tall ganske like.

Arbeidsgruppa var positiv til at saken var satt på dagsorden og mente den var viktig med tanke på at en av grunnpillarene i KOSTRA er ett rapporteringspunkt fra kommunene og fylkene til Staten.

Diskusjonen kan oppsummeres og konkluderes slik:

- Selv om det er forskjeller i dataene for noen av variablene for enkelte av transportformene, er de ikke større enn at de bør være mulig å finne ut av ved at SSB har en dialog mot de fylkene hvor avvikene er størst. Forskjeller som skyldes ulikheter i definisjoner bør det ryddes opp i dvs. at
 - **Definisjonen av rutekilometer for bane endres til togkilometer i KOSTRA slik at den samsvarer med det som brukes i kollektivstatistikken (og internasjonalt). Frist: Endres i skjemaet for rapporteringsåret 2017. Ansvarlig: Asbjørn**
 - **Kollektivstatistikken går over til å publisere rutekilometer i stedet for vognkilometer. Frist: Mai 2018 i forbindelse med publisering av årsstatistikken for 2017. Ansvarlig: Kristian**
- Elevpåstigninger er problematisk. KOSTRAs formel for å beregne elevpåstigninger gir for høye tall (190 skoledager- forventet fravær på 10 dager*2 (tur/retur)*med tallet på skyssberettigede elever)). Antall dager som transportmidlet ikke benyttes er en god del høyere enn 10 og varierer dessuten både over året og mellom fylkene. Tall fra elektroniske billetteringssystemer gir gjerne for lave tall, siden det tar noe tid før førstegangselevne (1. og 8. klassingene i grunnskolen og 1. klassingene på videregående) får busskort om høsten, sjåfører unnlater å validere osv. Det var enighet om å vurdere å endre spørsmålsstillingen i skjema 50, og f.eks. spørre om a) Antall påstigninger i alt, b) Om dataene er hentet fra elektronisk billetteringssystem eller ikke, c) Hvis ja, be som før om påstigninger fordelt på grunnskole og videregående, d) Hvis nei, ingen oppfølgende spørsmål og tallene beregnes av SSB
 - **Det er ikke ønskelig med store endringer i spørreskjemaet nå pga. moderniseringen av KOSTRA. Spørsmålet tas opp igjen til neste års arbeidsgruppemøter sammen med vurderingen av rapporteringsomfanget på kollektiv, jf. neste punkt. Frist våren 2018. Ansvarlig for å sette saken på dagsorden: Asbjørn**

- Dobbeltrapportering er uheldig og må unngås. Derfor må rapporteringsopplegget for kollektivdata gjennomgås fram mot neste vår, slik at arbeidsgruppa kan ta en beslutning i arbeidsmøtene som skal gjennomføres våren 2018. Under diskusjonen ble det påpekt at det er forskjellige alternativer for samordning. Framskyndet rapportering av kollektivdata slik at de aktuelle variablene kan publiseres i KOSTRA til 15. mars, er det mest aktuelle alternativet. Dette vil kreve en dialog med blant annet samferdselssjefene i fylkene og forankring i administrasjonsselskapene. Gulroten er et enklere KOSTRA-skjema og rapportering én gang. Et annet alternativ er å publisere de aktuelle variablene først til endelige tall, men dette ble frarådet av gruppa. Det er heller ikke noe godt alternativ å fjerne de aktuelle spørsmålene i kollektivstatistikken, siden kollektivstatistikken uansett spør om en god del flere variable enn i KOSTRA. Gruppa mente en oppfølgende prosess rundt dette med fordel kan starte nå og innebærer blant annet at:
 - **SSB oppdaterer tabellen med rutekilometer for kollektivstatistikken og med ferdig reviderte tall for KOSTRA. Frist: Så snart som mulig. Ansvarlig: Asbjørn**
 - **SSB lager et kort notat om problemstillingen som sendes KS ved Anne Johanne. Frist 2. juni. Ansvarlig: Asbjørn**
 - **Anne Johanne legger fram notatet for arbeidsutvalget for samferdselssjefene i møtet de skal ha 25. august. Frist: Innen det aktuelle møtet.**
 - Hvis arbeidsutvalget er enig, vil forhåpentligvis saken kunne presenteres for samferdselssjefene i plenumsmøtet i november
- Bestillingstransport griper om seg, og SSB har tatt inn spørsmål om dette på det nyutviklede kollektivskjemaet. Dette har foreløpig ikke vært drøftet i KOSTRA, men i lys av det økende omfanget bør problemstillingen belyses
 - **Arbeidsgruppa drøfter om bestillingstransport skal inkluderes i KOSTRA som en del av den brede gjennomgangen arbeidsgruppa skal ha rundt kollektivrapporteringen til våren. Frist: Våren 2018. Ansvarlig for å sette saken på dagorden: Asbjørn**
- Som en del av takstsamarbeidet i Oslo og Akershus mellom buss og bane gjøres det hvert år en avregning mellom Ruter og fylkeskommunene Oslo og Akershus. Det er mulig at dette blir rapportert som kjøp av busstjenester selv om en andel vil gjelde kjøp av jernbanetjenester
 - **Problemstillingen følges opp neste vår. Frist: Våren 2018. Ansvarlig for å sette saken på dagorden: Asbjørn**

3. Skille mellom drift og vedlikehold

Anni viste tabeller og figurer over hvor stor andel som kommunene bruker på vedlikehold av kommuneveiene i prosent av totale brutto driftsutgifter og tilsvarende på fylke. Dette er en problemstilling som arbeidsgruppa har arbeidet med lenge. Selv om tallene fortsatt varierer mye mellom enkelte kommuner og fylker, var det enighet om å publisere tall for dette skillet nå allerede 15. juni. Tanken bak er at det bare er gjennom synliggjøring av dataene at de blir bedre. SSB ble oppfordret til å kontakte fylker direkte som ikke bruker konverteringstabellen. Det ble også påpekt at det er bedre å bruke netto driftsutgifter i stedet for brutto, slik arbeidsgruppa har kommet fram til for andre indikatorer knyttet til vei

- **SSB publiserer to nye indikatorer per 15. juni: 1) Netto driftsutgifter til vedlikehold av kommunale veier og gater i prosent av totale netto driftsutgifter til kommunale veier og gater. 2) Netto driftsutgifter til vedlikehold av fylkesveier i prosent av totale netto driftsutgifter til fylkesveier. Det legges ut tall for 2014-2016. Det settes på en fotnote om at tallene må brukes med varsomhet og at definisjonen er endret fra 2014. Frist: 9.6. Ansvarlig: Anni**
- **SSB kontakter i løpet av høsten fylker som ikke ser ut til å bruke konverteringstabellen. Kontaktpunkt bør være økonomisjefene/regnskapssjefene. Frist: Innen 1. desember. Ansvarlig Anni/Asbjørn. Grethe sender kontaktinfo til Asbjørn**

4. Forslag om ny funksjon

SSB/arbeidsgruppa har mottatt brev fra Kyst- og miljøavdelingen i Samferdselsdepartementet hvor det foreslås endringer i funksjonsinndelingen slik at KOSTRA kan fange opp havnevirksomheten i kommunene på en bedre måte enn i dag. Innspillet er basert på et innspill fra Kystverket. Det foreslås også at Kystverket blir representert i arbeidsgruppa for KOSTRA Samferdsel.

Konkret går forslaget ut på å splitte dagens funksjon 330 Samferdselsbedrifter/transporttiltak i to nye funksjoner:

- 330 Samferdselsbedrifter/transporttiltak, unntatt havn
 331 Havnevesen, kaier og brygger til transporttiltak

Det er ønskelig å kunne skille ut havnevederlaget fra andre inntekter som kommunene har samt ansløpsavgiften, som er et selvkostområde. Det ønskes et eget konsistent selvkostregnskap på tilsvarende måte som det gjøres for VAR-området, og i så fall må skjema 24 utvides. Det er i brevet også vist til at det er ønskelig med spørsmål om balansesituasjonen i havnene, dvs. samlede eiendeler, gjeld og egenkapital. Det antydes også at nye indikatorer kan ta utgangspunkt i den nye funksjonen samt data fra SSBs havnestatistikk.

Grappa var enig i at kaier og havnevirksomhet er en betydelig aktivitet i de mange kystkommunene, og at dagens funksjonsinndeling ikke gjør det mulig å skille ut inntekter som kommunene får fra havnevirksomheten fra andre inntekter som inngår f.eks. parkering. Men forslaget reiser mange spørsmål, f.eks. definisjon av kai og kaianlegg (offentlig eide, private eide), organisering, økt rapporteringsbyrde (hvor enkle er dataene å ta fram, vanskeligere i store kommersielle havner der det ofte er både store inntekter og utgifter, som gjerne er organisert som interkommunale selskaper), konsistens mellom SSBs havnestatistikk og den nye datainnsamlingen i KOSTRA må utredes som en del av arbeidet med å konkretisere indikatorene og utvidelse av skjemaet med regnskapsspørsmål (rapportering av selvkosttjenester, balanseopplysninger i havnene, dvs. samlede eiendeler, samlet gjeld og samlet egenkapital) er prinsipielt vanskelig siden man skal unngå å spørre om regnskapsopplysninger i skjemaet og som følgelig må begrunnes veldig godt.

Flere påpekte at formålet med rapporteringen må komme tydeligere fram og at det må lages forslag til indikatorer som må ligge ved i begrunnelsen før saken legges fram for regnskapsgruppa og deretter Samordningsrådet. Grappa har heller ikke kompetanse nok innenfor dette fagområdet, og var samstemte i behovet for å utvide gruppa med en representant fra Kystverket. Når en representant fra Kystverket er på plass, kan arbeidsgruppa jobbe fram et godt grunnlag for et forslag som eventuelt legges fram i neste års rapport til Samordningsrådet. Det er generelt vanskelig å få godkjent nye funksjoner, men med et godt gjennomarbeidet forslag har vi større sjanser for å vinne fram

- **Kystverket inviteres til å delta i arbeidsgruppa fra og med 2018 (må godkjennes av Samordningsrådet). Frist: Fremmes i rapporten. Ansvarlig: Asbjørn**
- **Det fremmes ingen sak for Samordningsrådet nå om å opprette en ny funksjon for havn, men det vil bli arbeidet med spørsmålet til våren når arbeidsgruppa eventuelt er utvidet**
- **Det er ikke ønskelig å gjøre endringer i skjema 24 rundt dette for 2017. Hvis det skal foreslås for samordningsrådet å ta inn regnskapsopplysninger i skjemaet, må det begrunnes svært godt og det må utredes i hvilken grad dette er data som er lett tilgjengelig**
- **SSB skriver et svarbrev til Kyst- og miljøavdelingen i SD om arbeidsgruppas konklusjon. Ansvarlig: Asbjørn. Frist: Innen sommeren. Brevet sirkuleres til medlemmene i forkant.**

5. Gjennomgang av skjema 24 og 50

Skjema 24 og 50 ble gjennomgått med tanke på forenklinger og forbedringer:

Skjema 24:

- Fjerne spørsmål om antall kilometer kommunale veier og gater med belysning, og kun beholde antall lyspunkt som for belysning langs riks- og fylkesveier som kommunen betaler for
 - **Asbjørn sjekker med Grethe, og vi følger hennes råd**

Skjema 50:

- Skjemat rettes opp med nye funksjonsnavn for bilruter og sporveier og forstadsbaner
 - **Gjøres i forbindelse med høstens skjemaproduksjon. Ansvarlig Asbjørn. Frist: 15.9.**
- Det detaljerte spørsmålet 4.7. om fylkesveiferger vurderes tatt ut. Det sjekkes om dette er data som trengs i forbindelse med kommuneproposisjonen og forslaget til nytt inntektssystem.
 - **Charlotte sjekker om KMD trenger disse tallene og Inger Andrea om de eventuelt kan hentes fra Fergedatabanken. Frist: Så snart som mulig og senest 5. juni**
- Konsistenssjekk for spørsmålene om gang og sykkelveier mellom skjema 50 og 24
 - **Asbjørn følger opp i forbindelse med høsten skjemaproduksjon (jf. kommentar for skjema 24)**

6. Eventuelt

- Asbjørn sender ut et utkast til rapport 8. juni. Frist for kommentarer vil være 13. juni. Rapporten leveres 16. juni (pga. ferieavvikling)
- Neste møte er planlagt senhøstes i år, for blant annet demo av nye KOSTRA

Vedlegg

A. Punkter som skal omtales i rapporten til Samordningsrådet

- Foreslå å endre funksjonsnavnet for 730 og 734 til henholdsvis Buss og T-bane og trikk/bybane
- Status arbeidet med å innføre et skille mellom drift og vedlikehold, omtale kvaliteten med utgangspunkt i 2016-dataene. Beskrive et mulig neste skritt for å få fylkene til å ta i bruk konverteringstabellen. Et forslag kan være at arbeidsgruppa lager gode analyseeksempler for utvalgte variable med utgangspunkt i arbeidet som nå gjøres i Akershus fylkeskommune ved bruk av analyseverktøy fra Framsikt
- Ta inn et eget punkt om årshjulet for KOSTRA med frister og i den forbindelse omtale registeravtalen mellom SSB og SVV med spesiell vekt på bilaget som oppdateres i januar hvert år. Omtale prosesser som arbeidsgruppa bidrar til med hensyn til kvalitetsvurderinger av registerdata
- Foreslå 10 indikatorer for henholdsvis kommune og fylke som skal inn i de nye profilsidene
- Revidere spørsmålsstillingen for gang- og sykkelveier i skjema 24 til høsten
- Behandle forespørsel fra SD om ny funksjon for havneavgifter (behandles i møte 29. mai)
- Omtale behovet for måling av dekkekvalitet for kommunale veier tilsvarende som gjøres for fylkesveier (og riksveier)
- Forholdet mellom rapporteringer av transportytelser i KOSTRA for buss, båt og t-bane trikk og bybane og tilsvarende rapportering i kollektivstatistikken, herunder behovet for samordning av definisjoner og beregningsmåter
- Forslaget fra SD om ny funksjon for havn